

HATÁRTÓL HATÁRIG

SZATHMÁRI ISTVÁN

Az Egyházon keresztül mentünk. Előtte sokat jártunk megbeszélésre. Bonyolultnak tűnt. A lelkünket is mutogatni kellett. Nem tudom, mennyire bíztak bennünk. Mennyire hitték el a szándékot, az erőt. De azért gyűrtük, gombolyítottuk lefelé. És lelkiismeretünk tiszta volt. Mi legalábbis úgy éreztük. Alig múltunk el tizenhat. Tudtunk a „kinti” világról. Ráéreztünk. Nagyon kevés kellett. Egy-két fogódzó. A többit már mi adtuk. A hullámhossz nem volt messze. Néha rá is álltunk. Sőt túl is szaladtunk rajta.

A hátizsákot a nagynénémtől kaptam. Ez volt az első zsákom. Színehagyott rongynak tűnt üresen. De ha kitömtem, telepakoltam, büszkén feszült. A világháborúból való. Melyikből? érdeklődtem, nem mindegy? volt a válasz, egészen mindegy, bőrpántok lógtak rajta, meg rozsdás csatok, az ágyam mellé tettem, jó volt ott tudni.

Július elején szálltunk vonatra. Akikkel együtt jártam, nem jöttek. A többieket nem nagyon kedveltem. Valahogy kiríttak. A kupéból és mindenből. Pattanásos arcuk, sötét szemük semmit sem mondott. Összevissza beszéltek. Mintha nem is sejtjenék, hogy hova mennek. Később láttam, korlátolt lelkük mindenhol megmarad. Ugyanaz marad. Nem voltak szomjasak. Nem szomjúhoztak. Talán csak a pénz kellett nekik, meg a fölvágás.

Erdőket láttam a vonatból, és rohanó házakat. Majd jöttek a szőlők. Az a magas, tornyos ház valamikor a rokonoké volt. Ott aludták ki a részegségüket a zenészek a hosszú szüret után. Közben forrt a bor. Hallhatóan. És pezsgett a nyüzött álmokban minden. Másnap a kopasz szőlő remegett a szélben. Ez már csak a gerinc, mondogatták a roko-

nok, de azért imitt-amott még megcsillant egy fűrt, egy alma. A körtefa ritkán termett. Az a böngészőknek jó lesz, toldották meg, és persze, hogy magukra gondoltak, a magányos délutáni sétákra a forró homokon, mert a meleg sokáig tartott egykoron, a titkos légyottokra az őszszel, az éggel és a sűrű, mindig zúgó csenddel. Azonban tette az idő a magáét. Emígy is. Új emberek lepték el a határt. A síneken eddig nem látott mozdonyok pöfögtek, elvéve katonákat vezényeltek ki az akácok alá. És félénk lett a szó, a beszéd, félelmet ültettek fák helyett, és a termés csak a rettegés lehetett. Olívdzöld repülők húztak el a torony felett, remegni kezdett a zsalugáter, a vakolatból lehullott egy-két darab. Az ágak közt tanyázó seregélyek hatalmas, komor felhőként röpültek tova. Beborul, higgycétek el, egészen, suttogták az asszonyok. Katonaládákat hoztak fel a férfiak a pincéből, de előbb nagyot húztak a kancsóból, majd még egyet és még egyet. Erős, nagyon, talán most iszunk ilyet utoljára, fel se kellene menni, minék, itt jó, akárha bársonyban lennénk, de azért mégis másztak felfelé, szívükben a borgózös világgal, erre emlékezem majd, csak erre, fogadkoztak. És volt, hogy sikerült is. Egyedül maradtak az asszonyok, és még egészen fiatalok voltak, hosszú, selymes hajuk lobogott a szélben, és ha mégis, mindennek ellenére kisütött a nap, szemükben huncut fények futkostak, kergették egymást.

És lassan elindult a háború. Sokféle zászló úszott a levegőben, a nők a nyitott ablakban álltak, és számolták ujjaikon az évek múlását. Néha jóképű, idegen arcok néztek vissza rájuk. Úgy, ahogy kell, és sima, fénylő bőrük bizsergett ekkor, és hiába fordultak el, a szoba felé, testük lassan lángba kezdett, és égett, égett éjszakákon át.

Levelek jöttek. Rég elfelejtett szavak. És esett a hó, ha tél volt. És volt halál és győzelem. És amikor visszatántorgott az a pár élve maradt férfi, sok minden más volt már. Hiába pezsgett újból a bor, ért a szőlő, kékellett a szilva, valahogy idegenek lettek, és ez csak mélyült, terebélyesedett. Már-már az „átkozott időket” sírták vissza.

A ház rogyadozni kezdett. Megdőlt a torony. A fafaragás elkorhadt. Gaz verte fel a tőkék táját. Hallani lehetett még egy-két eltévedt golyót. Ahogy röppen, vagy becsapódik a rücskös, ragyás kéregbe. Furcsa menektek lopózkodtak éjszakánként a másik világ felé. Talicskák, kiskocsik nyikorogtak, nyávogtak az ülepedő sötétben. A cigányok nem jártak ki már, a bor megsavanyodott és sohase lett olyan, erős, mint amikor a ládákat hurcolászták a férfiak. Elsőnek a létra tört el, majd utána fokozatosan minden. A hordók pántja fölengedett, és gurulni kezdtek a hordók, mint ha csak valami lejtőn lennének, és nekicsapódtak a penészes falnak. Ömlött belőlük a bor a meztelen csigák halott testére.

El kellett adni a házat. A szőlőbe ma már más mászkál. Vonszolódik. Én *ezt* mindig csak a vonatból láttam. És a mozdony *itt* mindig sípolt. Ha felfelé mentünk, ha lefelé. De ez biztos csak a véletlen volt. Egyszerű átfedés.

És most is hallom az éles, süvítő hangot. Itt a határ, mondja valaki. A határ.

És azon túl látom a senki földjét. Olyan mint a többi. Ha az enyém lenne, mondogatom. Akkor senki lennék, senki. És uralnám, gondoznám, nagyon. Dédelgetném. Mérném, mint vagyónát a birtokosa. Mint fényüket a csillagok.

Robusztus emberek jönnek. Lámpákkal, figyelemmel fölszerelve. És világítanak, zörgetik a pléhből készült falat. Kopogtatják, akárha beteg lenne netán, sápkóros. Majd megyünk tovább, és én már kifelé állok nagyon.

Az éjszakában hunyorgó fények futnak tova. Véres szemek bámulnak be a mocskos ablakon. Társaim alszanak mozdulatlanul. Arcuk fehér halotti maszk a benti fény miatt. Zakatol a vonat, csattognak a kerekei a lábunk alatt. Vágják, hasítják a kinti időt. Nézem a falon lógó képet, a csomagok himbálózását, a remegő, reszkető ablaküveget, és sok mindenre gondolok már, arra, ami otthon maradt, és ami majd jönni fog bizony, és érzem kettő közt vagyok igazán, mint valami vergődő híd, valami fölfoghatatlan átmenet, ami úgy köztesen semmire sem jó, túl fáradt már és túl gyenge még, érzem ezt, tudom ezt, mint valami kinyilatkoztatást, és rángatom az ablakot, az ajtót, de minek, hiába, a tudás, a megtapasztalás megvert, megáldott engem is.

Olyan furcsa az arcod, mondják nekem reggel. A bélyeg, a bélyeg van kint rajta, nyögdécselném, de hagyom.

Világos, széles pályaudvarok jönnek. Villogó üvegek. Ott fontoskodó, vörös szakállas férfiak búcsúztatnak valakit. Idegen hangok és idegen szavak, csillogó, vakító feliratok, lárma és zsongás. Mintha üvegházban lennénk, fölöttünk talán az ég feszül, mint valami ősrégi vászon, de nem reped, még nem, a vonat füstöl, a mozdony okád, párában, gőzben siklunk, megyünk tovább. És éj van újra és újabb határ, a nyelvet gyakorolom, öltögetem, de senki se látja.

Falusi állomás, délelőtt, ki kell szállni, csak pár perc innen a város, a korszerű, a nagy. Itt mintha még tavasz lenne, hűvös szél fogad, a nap valószínűtlenül világos, az árnyékok mint óriás szeplők a tiszta járdán, a távolban jelzőlámpa kattog.

A menhely, a Ház nincs messze már. Agg, rogyant embereket lá-

tunk. Szemükben fölka­vart pocso­lya. Még a szaga is érződik, nagyon. Gondosan megnyírt parkban vagyunk. A zödel­lő bokrok alján riadt, fekete ma­da­rak. Az úton, velünk szemben, egy hatalmas asszony ka­pá­kat visz és gereblyét, a nyakára akárha csomót kötöttek volna, kockás köténye alól kibuggyannak a mellek, rázkódnak, mint a vonat, piros gumicsizmában cuppog el mellettünk, és akkor még nem tudom, vele is dolgozom majd, sömörös kezéből veszem el a kenye­ret, és hálás leszek neki nagyon, és azt a dudort is kibogoznám már, de nem engedi, mert akkor mi lesz, mi lesz, hisz jó ez így, ott süp­pe­dezik el tehát a csikorgó, fehér, apró köveken, megcsap a föld szaga, a friss, zsíros földé, de más is belevegyült, akkor még ismeretlen, de később már ismert, hisz a temetőből jöhetett, a hantok közül, ame­lyek nem voltak messze innen, ezektől a kicsi, zöld oázisoktól, vagy azok voltak az igaziak? nem tudom, és otthagya asszonyszagát is, a többiek viccelődtek, azonban láttam rajtuk, lehet, hogy ők is rajtam, habár velem nem sokat törődtek, még azok sem, akiket úgy-ahogy elfogadtam, a zavart, a félelmet, az ismeretlenbe való menetel nyi­lallásait, mert segíteni jöttünk ide, ahol a Nyugat volt, de semmi kö­zelebbit nem mondtak akkor otthon erről, nem a Nyugatról, arról nem is mondhattak volna, az nekem egyedül kellett, tanács, beavatás nélkül, hanem a munkáról itt, az emberekről, az ápolitakról, a ker­tekről, a fákról, melyek egy világhoz tartoznak, eggyé állnak össze, erőssé, amit nekünk be kellett vennünk, mert másképp nem lehetett, csak ilyen áron, a maradás. Mert ha mi beleveszünk, elkészülünk benne, akkor kész, akkor nincs kiút, hiába jöttünk, valahogyan ho­mályosan sejtettük ezt, ott, abban a pici parkban, a kertekben, ahol már mint jól megtermett dongók dongtak a különös emberek, nem tudom, hogy néztek ránk, talán ők is sok mindent tudtak ott lenni, a megbicsaklott lelkük apró rekeszeiben, olyan lehetett az, mint egy elhasznált, lestrapált pincérbuksza, gondolok rá vissza, de azt is tud­hatták, hogy a világ csak akkor világ, ha minket is magukhoz hason­lóvá tesznek. És volt, akinél ez sikerült is, vagy legalábbis részben, az egyik tejfelbőrű fiú még haza tudott menni ugyan, de utána piro­sakat álmodott, ahogy ő mondta, és csorgott ez a szín mindenfelé, nem mert aludni, virrasztott napokig. Már beszélgetni se lehetett ve­le. És lassan felszívódott, eltűnt térből és időből. A másik? . . . Ez külön történet. . .

Tehát e lehetőség már akkor ott lógott, lóghatott valahol a fejünk fölött. Azonban hódítani jöttünk, kezdtük ezt megérteni. Csatába érkeztünk. És bensőnk már készülődött a győzelem nyomaira, fekélyeire. Szélesedett,

terpeszkedett, hisz enélkül még a legfényesebb diadal sem történhet meg. És hősnek mi nem születünk. Még a legkiálthatatlanabbak sem közülünk.

Merev arcú pap fogadott bennünket. Sörtehaja volt és fekete ruhája. Tartózkodott. Éreztem, nem lesz könnyű vele. Mellém nézett. Mindig oldalra. Nem szólhatott hozzánk az anyanyelvén. Nem értette, miért beszéljük mi a *másik* idegen nyelvet. Egy településen vagyunk, mondta. Finoman fogalmazott. Állandóan így beszélt, nem nevezve néven a dolgokat. Mellébeszélt, ahogyan mellé is nézett. A hörgésekre, sivalkodásokra nem reagált. Legalábbis előttünk nem. Mintha nem is lettek volna. De ott voltak eltüntethetetlenül az első naptól fogva. Rácsokat alkottak körülöttünk. Beléjük kapaszkodni azonban nem volt szabad. Ezt nem mondta ugyan, de valahogy kiéreztek a magatartásából. Aból, hogy semmit sem lát és hall. Protestáns volt. Mégis nagyon merev.

Egészen hidegre fordult az idő. A pap mutogatta az épületeket. Kerek fejű alkalmazottak mosolyogtak ránk. Hónuk alatt ráncos, barázdált arcokkal. Minden ápolónak megvan a kedvenc ápolója, mondta. Hamuszín sörtéi mintha még jobban kifakultak volna e pár óra alatt. A távolban szalmaszínű hegyek terültek el, apró csúcsaikon piros fedelű házikókkal. Ott fönn néha ilyenkor havazik, mondta és megkérdezte a nevem. Furcsán hangzott a zajban, a hűgyszaggal átitatódott falak között, e valószerűtlen, ezüstös fényben, dideregni kezdtem, komolyan fájni, szokás dolga az egész, szólalt meg újra. A szokás komoly dolog, de nyár van, mondtam, ilyenkor érik a gyümölcs, tobzódik a nap, fanyarul mosolygott, fekete öltönye, ruhája elvette, előntötte mindazt, amit eddig láttam.

Padlásalakásba kerültünk. Én meg a fekete fiú. Sovány volt nagyon. Szemei olajosak. Szinte ráfolytak az emberre. Máskülönben rendesen viselkedett. Szeretett hallgatni. Egyszer azt mondta, ez az egyedüli hobbija. Nyelveket tanult. Többek között ezt is, amit itt általában beszélnek. Nem tartott rám igényt, én se rá. Valahogy nem vettük észre egymást. Nem vesztünk össze. De így volt a legjobb. Máshol dolgozott, mint én. Könnyű álmaim vannak, mondta egyszer, könnyebben vehette az elrongyolódott lelkeket, valóban, szinte mozdulatlanul aludt. Parkra nézett a két ablak, meg a rácsokkal ellátott barna épületre. Az eget néztem sokszor, lestem, hogy kékbe öltözik.

A pap feljött eleinte. Nem értette, honnan az a sok narancshéj a szobában. Szeretjük, mondtam neki többes számban. A fiú hallgatott. Igen? Igen, válaszoltam. Később egyáltalán nem beszélünk egymással. Kerülni kezdtem. De nem örültem ennek.

Tálcán vittem a betegeknek az orvosságot. Úgy jártam-keltem az ágyak között, mint valami gyakorlott pincér. Nem itták meg a színes folyadékot, a pirulákat apró dobozokba zárták, kacsingattak kitartóan, vízfejük még hatalmasabbra nőtt. Erőszakoskodtam, de ők sokkal erősebbek voltak. Az ágyra mutattak. Feküdjek melléjük, s már húzták is félre a takarót, törpék is voltak, meg egészen öregek. A „kacsákkal” játszottak. Piciny papírhajókat dobáltak beléjük. Sárga tengeren úszik a gálya. Ezt kiabálták, röhögtek felém. Később valaki lefordította. Majd vihart csináltak. Fröccsent a húgy minden irányba. Muszáj, hogy bevegyék a gyógyszert, mondta az orvos, ez nyugtató. Ezután nem volt pardon. Úgy éreztem, csalódtak bennem. Éjszaka arra riadtam, hogy hatalmas, sárga hullámok ostromolják az ajtót. Már-már betörnek, rémüldöztem, elárasztanak.

Korán kellett kelnem. A tetők fölött repülőök húztak el. Szinte fogható volt a köd odakinn. A parkok bokrai mint sötét pamacsok a szélben. Úgy néztek ki.

A reggelinél az orvosok vitték a hangot. Mi úgy voltunk érdekesekek. Óvatosan ettünk. Vigyázva. Hogy ne ríjünk ki annyira. Nem mindig sikerült. De nekünk is fehér ruhánk volt. Rajta az iniciálénk. Fiatal lányok és fiúk is dolgoztak velünk. Idevalósiak. Ugyanazt csinálták, mint mi. Mosdatták, fürdették a betegeket. Meg rámoltak. Egyszer G.-vel beemeltük az egyik elaggott ápolót a kádba. Pancsikázni, mondta neki G., tessék, nyugodtan. A félig süket ember csak mosolygott, mosolygott, majd verni kezdte a vizet, gügyürészett, gagyogott, hagyjuk, mondtam, jól érzi magát, kiléptünk a gőzből, és az ablakba álltunk, egészen nagy ablaka volt a fürdőszobának, de itt sohase leskelődtek, nem volt miért? kinyitottuk az egyik szárnyát, szinte alpesi levegő ömlött be ránk, a hegyeket nézzed, mondta G., oda megyek, ha összejön a pénz, tudod, én itt most katona vagyok, illetve nem vagyok az, így szolgállok, és nem is olyan rossz, jobb, mint lőni abba a nagy sötét semmi-be, hát nem? A hajamat növeszthetem, valóban, nagy haja volt, göndör, le-föl futkosó csigák, szinte beleszédültem, ha követni akartam őket, a játékuakat, nem szóltam semmit, mit kezdek én a pénzzel, latolgattam magamban, mi kellene úgy igazán? Közben csak tódult befelé az éles, tiszta levegő, a kád felé néztem, de csak egy hatalmas gőzgomolyag volt a helyén, gyere, mondtam, mi van? kérdezte G., befűrtük fejünket a gomolygásba, időbe telt, míg láttunk valamit, az öreg emberke becsukott szemmel lebegett a víz felszínén, akár valami rogyant hajó, ágyéka volt az árboc, kezében a kézitus, rózsájából ömlött a forró, égető víz, rá a heréire, tűzeli magát, akarja nagyon, nyögdecselem,

vagy G., nem is tudom, és csak most hallottuk, hogy nyöszörög, hápog, ez az élvezet? nyilallt belém, kirántottuk nagy erővel, majdnem eles-tünk vele, vigyázni kell, vigyázni, ordította G., szinte lángolt a test, be-kentük, lefektettük, de a szoba, az ágy még sokáig égett, égetett.

Esténként a park padján ültem. Egymás után gyúltak ki a csillagok. Friss volt a levegő. Nedves lett a fű, a bokor. Éreztem a közeli széna il-latát. Fekete bogarak röpködtek a lámpa udvarában. Forogtak, mint valami megkergült óriáskerék, vagy mint hatalmas hordóban száguldo-zó bőrkabátos, -sípás motoros erős motorján, mely nyüszít, nyüszít a mélyből felfelé. Arnyakat láttam az ösvénytől nem messze, hangokat hallottam, tudtam, hogy leskelődnek utánam, de bántani, szólni nem mernek tán.

Hazagondoltam néha. Az otthagytott dolgokra. Nem érintett meg. Legalábbis annyira nem. Nagy madarakat láttam. Hangtalanul repültek a város felé. Mind sűrűbbé vált a csend. Ha előre dőlök, neki ütkö-zöm.

G. barátnője ott téblábolt néha. A fényes, kockás folyosókon. Főleg estefelé, mikor már senki sem volt a Házban az orvosok közül. Be-be-ment a szobákba is. Eljátszadózott a betegekkel. Óriási fejüket meg-megsimogatta. Formás lábszárait odanyomta az ágyhoz, a ketrechez, fenekének könnyű vonala ott hullámozott az ápoltak előtt. Istenem, hogy ráültek volna, na de azért ez mégsem ment, csak nézték, nézték, mint vízbefúlt a tovaillanó, fodros felhőket. Jó illata volt. Egy időre megszűnt a hűgyszag a szobában és a test savanyú szaga. Mosolygott, nevetett, fogai fölc sillantak a kidülledt szemekben. Harcsaszemek, mondogatta, ha tényleg heccelős kedvében volt, kicsi, kicsi golóbisaim, és csak úgy bugyborékkolt az örömtől. A még tolszékben levők forogni kezdtek, az ágyhoz kötöttek nekifeszültek a pántoknak, gyere már, gyere, kiáltotta G., végső ideje már. És kibillant, kitáncolt, a megroggyant férfiak tehetetlen nyögése, szürcsögése, szava, szitka, mozdulata kísérte ki őt, hogy álmaikban szétdobott lábbal álljon szigorúan az arcuk fölé, és ők csak halkan, suttogva szóljanak fel hozzá, hogy gyere, jö-hetsz, megengedem.

G.-nek külön szobája volt. Talán mert mégiscsak az államot képviselte. Sokszor behívott magához. Színes üvegeket mutogatott. Kék, barna, do-hánysárga tégelyeket. Mindegyikben volt valami. Szagold meg, mondta, a kelet illata ez. A bucka jutott eszembe, és a rozsdalevelű szőlő, de nem fűztem tovább. Ez is kelet volt, de mennyire az. A lány ráfeküdt az ágyra, ha itt volt. Nevetett, viháncolt, hosszú szőke haja állandóan mozgott. Jobbra, balra. A gerendákat néztem, pedig nagyon nehezemre esett.

A szobákból még behalatszott a láz, az ajzott állapot. De csendesülni fog már. A gyógyszerek miatt. Az ablakhoz mentem, és néztem kifelé.

Egyik alkalommal, épphogy megfordulnék, sugdolózást hallok az ágy felől. És valami halk munkát, amely mind erősebb lesz. Mennék, lépnek az ajtó felé, ne még, maradj, kérlek, hallom, és *muszáj* nézmem a fiatal testeket, a lány újhald-derekát, fészkének halvány, bizonytalan vonalát, a férfi markát, mely zsákmányra lel, az ölelés, a befogadás örömét, a lendületet, a láncot lélek és test között. És felszáll a pára, felém libben, ha most nem, akkor soha, és hallom újból a hangot, de már tompán, és mintha fásult is lenne, a kockás folyosón, az élettelen úton, hogy ne még. Visszhangzanak lépteim vigasztalanul a hatalmas Házban, termék, ajtók és fogasok előtt.

A papot látom a kertészházak mögött. Gomolyog a köd a lámpák alatt. Felhajtott gallérral siet az otthonok felé. Nős, azt mesélik. A feleségét még sohasem láttam. Vajon mit csinált eddig, így benne az időben, ily későn? Vajon mit csináltam én oly távol attól, ami én voltam eddig?

Hetenként egyszer-kétszer a városba megyünk. G. visz be bennünket általában. A barátnője is velünk jön néha. Ha én lennék a ketrecben, vajon meddig menne el, gondolom, és ha kinyúlnék, hisz nem is lennék igazi beteg, akkor. . . de nem, nem lehet, én győzni jöttem ide. Hódítani. Milyen egyszerű is a bukás. Mennyire kevés kell hozzá. És még jól is esik. Elfördítom az arcom. Erős vagyok. De izzadok. Nagyon.

Egyedül ténfergek az óriási utcákon a vibráló kirakatok előtt. Hátam mögött a villamos cseng. Csak nem meggyszínű, mint otthon. A hangja azonban ugyanaz. Tömeg jön velem szembe, oldalt zenészek játszanak különös, ritka hangszereken. G. után a Helyre megyek. Álmos zene szól. Vékony karfájú fotelekben lányok, fiúk ülnek. G. int nekem. Hamarosan megyünk. Innen is. Tudom. Hisz így szokás. Ezt csináljuk.

A parkokat szeretem itt is. A hatalmas zöld felületeket. A terebélyes fákat, melyek árnyékában oly sokan tanyáznak. És azt a kicsi-kis tavat is. A csónakházban szandolint lehet bérelni és nagyobb csónakokat, és csillog a víz, olyan vidáman. Fürdik benne a világ, viháncol. Látom a kövér nőt, hogy úszik. Majd a csónakba kapaszkodik. A fekete férfi csak nehezen tudja felhúzni, felcibálni. Fehér a testéhez simuló ruhája. Mellbimbói, mint polipok korongjai. Tapadnának? Tapadnának? Az asszony megrázza a fejét. És repülnek az esütös vízcseppek minden irányba. Lassan leveszi, lehántja, levedli magáról a ruhát. Ott van előt-

tem zsírpárnás teste, ha lehet, még fehérebb annál, ami rajta volt. A férfi szórakozottan evezni kezd. Apró hullámokat csinál. A nő elterül az ülésen, és mélyen az ég szemébe néz.

Hát nézni jöttem én ide? Nézni a Nyugatot? Ismerősökre teszek szert. Furcsa dolgokról vitatkozunk. Magam is próbálom a dolgokat. Amiket lehet. Kezdő vagyok? Vagy csak egyszerűen *más*?

Továbbra is ködösek a reggelek a padlásszobából. A betegek, az agok mind nyugtalanabbak. Újak jönnek. Egyesek elhaláloznak. Néha veszekedés tör ki. Ilyenkor megvadulnak a tolószékesekek. Le-föl gurulnak, száguldoznak. Elsikerült arcukra kiülnek a démonok. Csaknem tüzet hánynak, csaknem. Az ágyhoz kötözöttek sírnak, ordibálnak. Csukjuk be az ablakot, mondja az orvos, az ajtókat is. De mégis hallatszik kinn minden, minden.

Közülünk egy páran hazafelé készülődnek. Mások új munkahelyre mennek. G. szabadságot kér. Levegő kell, mondja, nagyon.

Talán emiatt megyek én is kertésznek. A hangok ugyan ide, a rózsákkal beültetett kertbe is kihallatszanak, de mégis. Még a kaszálókon is van néha zaj, de azért jó itt. Másmilyen. A csomós nyakú nő kedves. Nem ismerem a nyelvet. De nincs is rá szükség nagyon. Szemmel beszélünk. Jó ez. Most igen.

A Ház egyik teraszán ül a párducképű orvos. Bőre egészen sötét. Nagyon sovány. Fehér köpenye, mint szélcsendben a zászló. Szivarozik. Sokdioptriás szemüvege rám van állítva. Figyel, állandóan. A hamut finoman a markába pöccinti. Általában egyedül van. Csak nagy ritkán telepszik mellé egy-két ápoló. Valahogy nagyon jól megértik egymást. De azért egyedül szeret. Hosszú lábait felteszi a székre. És örökké ég a szivar. Nem szóltam hozzá. Figyeltem én is. Később már rászántam magam, megkérdezem, odaállok a szék elé, hogy ő is beteg volt netán valamikor? idevalósi? és akkor körbemutatnék, lehet, hogy itt is úgy van, mint a börtönökben, a börtönőr sokszor a . . . , de nem, nem szabad, erőfeszítésembe került, harcba, hogy elálljak ettől. Ne érintsen meg *így* ez a világ, nyögtem, nyögdecseltem magamnak.

Temetőszagom lett. Kezdem érezni. Régi sírokat ástunk ki az aszszonnyal. Majd virágot ültettünk. Volt, hogy elkapott bennünket a vihar. Adázul esett. Hozzábújtam. Bő köpenyével betakart. Utána gőzölt a föld. Nagyon furcsa volt. Akárha kísértetek szálltak volna fel az égbe.

Apám hosszú levelet írt. Ízlelgettem a szavakat. Társaimmal már alig beszélgettünk. Olyan messziről szólt hozzám. Olyan távról.

Egyik nap nem mentem dolgozni. A hegyeket néztem. G. hegyeit.

Fogtam seszínű zsákomat. Sütött a nap. Szinte vakított, amikor elindultam. Most mindenki lát, gondoltam. Mindenki. Nem búcsúztam el senkitől. A falusi állomáson vártam a vonatot. Nehezen jött. Túlságosan is. Volt időm megszámolni a babérokát.